

ADUNAREA NAȚIONALĂ BISERICESCĂ
Comisia administrativ-juridică și de validare

OBIECT: Darea de seamă a Cancelariei Sfântului Sinod privind activitatea desfășurată în anul 2009

PREAFERICITE PĂRINTE PREȘEDINTE,
ONORAȚII MEMBRII AI ADUNĂRII NAȚIONALE BISERICEȘTI

La Comisia administrativ-juridică și de validare a Adunării Naționale Bisericești s-a primit *referatul Cancelariei Sfântului Sinod privind activitatea desfășurată în anul 2009*, ca parte integrantă a **Raportului general al Consiliului Național Bisericesc pe anul 2009**.

Raportul expune sintetic activitatea Cancelariei Sfântului Sinod desfășurată în cursul anului 2009 sub îndrumarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și sub coordonarea PS Părinte Episcop-vicar patriarhal Vincențiu Ploieșteanul, până la data de 18 iunie 2009, când a fost ales Episcop al Sloboziei și Călărașilor, iar de la data de 1 iulie 2009, sub coordonarea PS Părinte Episcop-vicar patriarhal Ciprian Câmpineanul, precum și elementele esențiale ale activității generale bisericești din anul 2009 cu importanță deosebită în susținerea și promovarea vieții bisericești sub toate aspectele, prezentată în cele 94 pagini text și 40 anexe.

Partea I, redă activitatea internă a Bisericii Ortodoxe Române, un prim capitol constând în prezentarea evenimentelor importante cu caracter liturgic, misionar-duhovnicesc, spiritual-cultural și organizatoric-bisericesc, astfel:

A). Aspecte din lucrarea Sfântului Sinod privind aprobarea canonizării unor sfinți români și proclamarea solemnă a canonizării acestora, cu participarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel: proclamarea canonizării *Sfântului Cuvios Ioanichie cel Nou* (la Curtea de Argeș); proclamarea locală a canonizării *Sfântului Ierarh Iachint, Mitropolitul Țării Românești* (la Curtea de Argeș și la Tulcea); proclamarea locală a canonizării *Sfântului Voievod Neagoe Basarab* (la Târgoviște și la Curtea de Argeș);

B). Desfășurarea la Patriarhia Română a manifestărilor misionar-pastorale, religios-duhovnicesci și culturale din cadrul „Anului comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379) și al celorlalți Sfinți Capadocieni”, între care enumerăm: *Organizarea la Catedrala Patriarhală, sub patronajul Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a pelerinajului cu moaștele Sfântului Ierarh Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadociei, aduse de la Atena (Grecia), ale Sfântului Grigorie Teologul*, care au fost oferite în dar pentru noua Catedrală Patriarhală de Arhiepiscopul Vienei, Cardinalul Christoph Schönborn, precum și *ale Sfântului Grigore de Nyssa*, aduse de la Biserica Domnița Bălașa – Paraclis Patriarhal, din București; *rugăciuni de mulțumire Bunului Dumnezeu pentru toate binefacerile și împlinirile revărsate peste Mitropolia Țării Românești, în cei 650 de ani de la recunoașterea ei oficială de către Patriarhia Ecumenică a Constantinopolului (1359-2009); Ședința solemnă a Sfântului Sinod din 28 octombrie 2009, când s-a făcut evaluarea modului de desfășurare sub aspect religios-duhovnicesc, cultural-editorialistic și mediatic a manifestărilor din cadrul „Anului comemorativ-omagial al Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei († 379) și al celorlalți Sfinți Capadocieni”*, la Patriarhia Română și în eparhiile sale, precum și a manifestărilor prilejuite de aniversarea a 650 de ani de la înființarea Mitropoliei Țării Românești, în eparhiile din Mitropolia Munteniei și Dobrogei și Mitropolia Olteniei;

C). Adoptarea hotărârii Sfântului Sinod din 18 iunie 2009 prin care s-a aprobat proclamarea de către Patriarhia Română a anului 2010 ca „Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești”, precum și programul-cadru național bisericesc pentru realizarea acestui proiect religios-duhovnicesc, cultural-editorialistic și mediatic. Au fost parcurse și primele etape, astfel: *anunțarea publică a începerii manifestărilor din acest an, făcută de Preafericitul Părinte Patriarh la slujba religioasă din noaptea de Anul Nou 2010; aprobarea publicării și a cuprinsului celor trei volume intitulate: Autocefalie, libertate și demnitate, Autocefalie și responsabilitate, și Autocefalie și comuniune; instituirea Comitetului de coordonare și a Comitetului științific de avizare a acestor volume;*

D). Aniversarea a doi ani de arhipăstorire a Preafericitului Părinte Patriarh Daniel (30 septembrie 2009), moment cu caracter liturgic și de bilanț care a avut loc la Patriarhia Română și în cadrul căruia au fost prezentate cele mai importante *activități ale Preafericitului Sale în cel de-al doilea an al păstoririi ca Patriarh, desfășurate sub semnul dinamismului, continuității, solidarității și coresponsabilității pastorale, misionare și sociale, precum și a păstrării unității dogmatice, liturgice și canonice în Biserica Ortodoxă Română;*

E). Vacantarea unor scaune chiriarhale prin decesul unor ierarhi și adoptarea măsurilor canonice și statutare pentru conducerea lor pe durata vacanței: *Decesul și înmormântarea Preasfințitului Damaschin, Episcopul Sloboziei și Călărașilor* (26 aprilie 2009), și *asumarea locotenenței de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, în calitate de Mitropolit al Munteniei și Dobrogei; Decesul și înmormântarea Preasfințitului Ioachim, Episcopul Hușilor* (27 aprilie 2009) și *asumarea locotenenței de către IPS Părinte Mitropolit Teofan în calitate de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei;*

F). Alegerea de către Sfântul Sinod și întronizarea unor ierarhi eparhioți, precum și alegerea și hirotonia unor noi ierarhi: *Alegerea și întronizarea Preasfințitului Părinte Vincențiu ca Episcop al Sloboziei și Călărașilor* (28 iunie 2009); *Alegerea și întronizarea Preasfințitului Părinte Corneliu ca Episcop al Hușilor* (29 iunie 2009); *Alegerea și întronizarea Preasfințitului Părinte Gurie ca Episcop al Devei și Hunedoarei* (29 noiembrie 2009); *Alegerea și hirotonia Preacuviosului Părinte Arhimandrit Varlaam Merticariu pentru postul de Episcop-vicar patriarhal, cu titulatura Ploieșteanul* (20 decembrie 2009); *Alegerea și hirotonia Preacuviosului Părinte Arhimandrit Emilian Nică pentru postul de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, cu titulatura Lovișteanul* (14 noiembrie 2009); *Alegerea (29 octombrie 2009) Preacuviosului Părinte Arhimandrit Ieronim Crețu pentru postul de Episcop-vicar patriarhal, cu titulatura Sinaitul.*

Un alt capitol redă succint **hotărârile adoptate de Sfântul Sinod cu privire la organizarea canonică și bisericească a Bisericii Ortodoxe Române** și aducerea la îndeplinire a acestora, la majoritatea evenimentelor participând personal Preafericitul Părinte Patriarh Daniel:

A). Înființarea și organizarea Episcopiei Devei și Hunedoarei în cuprinsul Mitropoliei Banatului;

B). Schimbarea titlaturii unor eparhii: Episcopia Romanului în *Episcopia Romanului și Bacăului*; Episcopia Aradului, Ienopolei și Hălmagiului în *Episcopia Aradului*; Episcopia Slatinei în *Episcopia Slatinei și Romanașilor*;

C). Trecerea Episcopiei Daciei Felix, cu sediul administrativ în Vârșeț (Serbia) și a Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, cu sediul în Gyula, în jurisdicția directă a Patriarhiei Române;

D). Ridicarea unor episcopii la rangul de arhiepiscopii: Episcopia Râmnicului – *Arhiepiscopia Râmnicului*, Episcopia Buzăului și Vrancei – *Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei*, Episcopia Romanului și Bacăului – *Arhiepiscopia Romanului și Bacăului*, Episcopia Argeșului și Muscelului – *Arhiepiscopia Argeșului și Muscelului*, Episcopia Dunării de Jos – *Arhiepiscopia Dunării de Jos*, Episcopia Aradului – *Arhiepiscopia Aradului*;

E). Acordarea rangului cu titlu personal de Arhiepiscop onorific *Preasfințitului Părinte Justinian, Episcopul Maramureșului și Sătmarului, precum și Preasfințitului Părinte Ioan, Episcopul Covasnei și Harghitei.*

În continuare, în capitolul privind **organismele centrale bisericești**, este redată activitatea desfășurată potrivit prevederilor statutare și regulamentare bisericești de *Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române* (4 ședințe), *Sinodul Permanent* (2 ședințe), *Adunarea Națională Bisericească* (o ședință), *Consiliul Național Bisericesc* (o ședință) și *Permanența Consiliului Național Bisericesc* (37 ședințe/săptămână), precum și **organizarea administrativ-teritorială a Bisericii Ortodoxe Române**, cu prezentarea unor date statistice semnificative pentru amploarea vieții Bisericii Ortodoxe Române, pornind de la parohie și mănăstire și până la nivelul eparhiilor și al Centrului Patriarhal.

Capitolul intitulat *Activitatea misionară și pastorală a Bisericii reflectată în itinerariile pastorale ale ierarhilor și în dările de seamă ale Centrelor Eparhiale* analizează:

A). Vizitele canonice ale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și participarea la evenimente majore cu caracter pastoral-misionar din viața unor eparhii din țară și din afara granițelor țării (cronologic): *Episcopia Sloboziei și Călărașilor, Mitropolia Banatului, Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, Europei Centrale și de Nord (Austria), Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale (Franța), Arhiepiscopia Sibiului, Episcopia Covasnei și Harghitei, Arhiepiscopia Iașilor, Arhiepiscopia Romanului și Bacăului, Arhiepiscopia Târgoviștei, Arhiepiscopia Argeșului și Muscelului, Arhiepiscopia Dunării de Jos, Episcopia Tulcii, Arhiepiscopia Buzăului și Vrancei, Arhiepiscopia Râmnicului, Arhiepiscopia Aradului, Episcopia Devei și Hunedoarei, Episcopia Maramureșului și Sătmarului;*

B). Hotărârea Sfântului Sinod prin care s-au adoptat măsuri privind ocuparea posturilor vacante de episcopi-vicari și înființarea unor posturi de episcopi-vicari și arhierievicari, în scopul intensificării activității liturgice și pastoral-misionare de teren, precum și a coordonării activității social-filantropice și administrative la nivelul unităților bisericești;

C). Itinerariile pastorale ale membrilor Sfântului Sinod și Dările de seamă ale Centrelor Eparhiale privind activitatea de teren misionar-pastorală la nivel eparhial, protopopesesc și parohial;

D). Preocuparea Sfântului Sinod și adoptarea de măsuri privind respectarea învățăturii de credință, a practicii liturgice și canonice în legătură cu *Taina Cununii*, inclusiv întocmirea de către ierarhii eparhiilor ortodoxe române din cele două Mitropolii Ortodoxe Române din Europa a broșurii intitulată „*Pastorația familiei ortodoxe astăzi. Probleme și perspective*”, în scopul păstrării, apărării și întăririi dreptei credințe, a pregătirii pentru *Taina Cununii* în contextul actual al existenței familiilor mixte, al prozelitismului sectar și al secularizării;

E). Relațiile Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte culte religioase și aspecte ale relațiilor bilaterale dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, în privința soluționării diferendului patrimonial între cele două părți.

F). Activități care reflectă preocuparea Sfântului Sinod pentru aprofundarea vieții liturgice și duhovnicești: Aprobarea măsurilor privind pregătirea și sfințirea Sfântului și Marelui Mir în Sfânta și Marea Joi din Săptămâna Patimilor Domnului nostru Iisus Hristos din anul 2010 (1 aprilie); Aprobarea *Slujbei Sfintei Treimi* (18 iunie 2009) și a textelor liturgice în cinstea unor sfinți români canonizați; aprobarea Calendarul Bisericesc și hotărârea Sfântului Sinod în legătură cu studierea înscrierii în calendarele eparhiilor ortodoxe române din afara granițelor țării (Europa Occidentală și America) a unor sfinți apuseni din primul mileniu creștin; Înființarea și începerea activității *Subcomisiei de muzică psaltică și liniară*, afiliată Comisiei teologice, liturgice și didactice a Sfântului Sinod, precum și stabilirea componenței și a obiectivelor acesteia;

G). Importanța activității editoriale a instituțiilor centrale bisericești și a eparhiilor în sprijinul activității pastoral-misionare, a sporirii evlaviei credincioșilor, a valorificării patrimoniului cultural național și a patrimoniului teologic-științific ortodox român și, în mod special, stadiul derulării inițiativelor editoriale ale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel aprobate de Sfântul Sinod în anii 2008 și 2009: a). *Publicarea primelor trei volume dedicate vieții și operei Sfântului Ierarh Vasile cel Mare din noua colecție STUDIA BASILIANA*; b). *Finalizarea proiectului editorial “Enciclopedia Ortodoxiei Românești”*; c). *Continuarea activității colectivului editorial pentru elaborarea și publicarea lucrării “Istoria teologiei ortodoxe din secolul al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea”*; d). *Aprobarea planului-cadru și începerea lucrărilor colectivului de elaborare a volumului „Istoria monahismului ortodox român de la origini până azi”*; e). *Aprobarea planului cadru și începerea lucrărilor colectivului de elaborare a „Dicționarului de muzică bisericească”*, în coordonarea *Subcomisiei de muzică psaltică și liniară*;

Capitolul **viața monahală în Biserica Ortodoxă Română** surprinde aspecte generale privind organizarea vieții monahale; educația, pregătirea teologică și profesională a personalului monahal; mijloace de aprofundare a prevederilor statutare, regulamentare și a hotărârilor Sfântului Sinod, precum și cadrul măsurilor adoptate de organismele eparhiale privind consolidarea vieții monahale și sporirea disciplinei în rândul personalului monahal. La acest capitol se amintește că, la intervenția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a fost emis actul normativ privind sprijinul statului pentru plata asigurărilor de sănătate de la bugetul de stat pentru personalul monahal al cultelor recunoscute care nu realizează venituri din muncă, pensie sau din alte surse.

În continuare este redată **activitatea canonică în Biserica Ortodoxă Română** cu privire la: **a).** Aprobarea de către Sfântul Sinod a Statutului pentru organizarea și funcționarea Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei; **b).** Aprobarea de către Sfântul Sinod a unor măsuri privind organizarea în cadrul Cancelariilor eparhiale a Oficiului canonic-juridic și stabilirea competenței acestuia conform art. 107 alin. (2) din Statut; **c).** Aprobarea de către Sfântul Sinod a măsurilor și a comisiei de elaborare a unor norme cu caracter unitar pentru primirea, la cerere, în Biserica Ortodoxă Română, a unor credincioși laici și clerici proveniți din Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, dar și a unora proveniți din Biserica Romano-Catolică sau din Bisericile Vechi Orientale (Necalcedoniene); **d).** Stabilirea prin hotărâre sinodală a unor criterii pentru ridicarea în rang de arhiepiscopie a unor episcopii vechi, precum și de acordare a rangului de arhiepiscop onorific unor episcopi cu activitate pastorală și slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii; **e).** Aprobarea calendarului alegerilor pentru organismele deliberative și executive parohiale, eparhiale și centrale din Biserica Ortodoxă Română, pentru perioada 2010-2014; **f).** Aprobarea prin hotărâre sinodală a inițiativei Preafericitului Părinte Patriarh Daniel privind stabilirea denumirii unor acte oficiale și a modului de folosire unitară a acestora în Patriarhia Română și trimiterea acestuia în studiul Comisiei pentru Statut și regulamente.

În legătură cu **activitatea juridică a Bisericii Ortodoxe Române** se amintesc următoarele demersuri ale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel către autoritățile de stat: **a).** În vederea promovării de către Guvernul României a unei ordonanțe de urgență pentru modificarea Decretului-lege nr. 126/1990 privind unele măsuri referitoare la Biserica Română Unită cu Roma (greco-catolică), în sensul acordării unor termene de grație de 10 ani pentru locașul de cult și 5 ani pentru casa parohială de la momentul pierderii în instanță până la cel al predării bunurilor; **b).** În vederea republicării Legii nr. 142/1999 privind sprijinul statului pentru salarizarea clerului (republicată în Monitorul oficial partea I nr. 375 din 3 iunie 2009), act normativ inclus ulterior în Legea nr. 330/2009 a salarizării unitare a personalului plătit din fonduri publice (Anexa XII); **c).** Pentru modificarea și completarea O.G. 82/2001 privind stabilirea unor forme de sprijin financiar pentru unitățile de cult aparținând cultelor religioase recunoscute din România în sensul introducerii unor noi situații în care cultele religioase recunoscute pot beneficia de sprijinul statului (realizată prin adoptarea Legii nr. 128/2009); **d).** În vederea aprobării OUG nr. 197/2008 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul sănătății, prin care personalul monahal al cultelor recunoscute care nu realizează venituri din muncă, pensie sau alte surse, beneficiază de asigurare de sănătate fără plata contribuției (realizată prin adoptarea Legii nr. 228/2009).

Cu referire la **disciplina clerului**, sub toate aspectele, sunt amintite următoarele inițiative ale Preafericitului Părinte Patriarh Daniel aprobate de Sfântul Sinod: **a).** Măsuri privind „Disciplina financiar-contabilă și administrativ-patrimonială în Biserica Ortodoxă Română, în conformitate cu legiuirile bisericești și legislația în vigoare. Principii, norme și sancțiuni canonice, statutare, regulamentare și legale”; **b).** Măsuri referitoare la obligația eparhiilor și a unităților bisericești de a justifica, la termen, sumele primite ca sprijin financiar de la de la Secretariatul de Stat pentru Culte și necesitatea încheierii unui Protocol de finanțare; **c).** Măsuri pentru constituirea, organizarea și funcționarea consistoriilor mitropolitane, precum și comunicarea componenței acestora la Cancelaria Sfântului Sinod, solicitând, în acest scop, ierarhilor eparhioți din cuprinsul mitropoliei desemnarea membrilor titulari și a supleanților, prin adunările eparhiale

(art. 92 lit. h) din Statut). Tot la acest capitol, pe baza datelor primite de la centrele eparhiale, sunt redată și unele aspecte referitoare la disciplina clerului și adoptarea de hotărâri privind asigurarea prezenței permanente a clerului în parohii și în scopul preîntâmpinării unor fenomene negative.

Un alt capitol subliniază preocupările Sfântului Sinod și ale centrelor eparhiale pentru **pregătirea și perfecționarea personalului clerical** prin: **a).** Avizarea de către Secretariatul de Stat pentru Culte a Metodologiei pentru obținerea gradelor profesionale de către personalul clerical, în forma aprobată de Sfântul Sinod; **b).** Organizarea cursurilor pentru obținerea gradelor profesionale Definitiv, Gradul II și Gradul I la instituțiile de învățământ teologic universitar aprobate de Sfântul Sinod; **c).** Organizarea în cadrele statutare a Conferințelor pastoral-misionare semestriale, una cu tematica aprobată de Sfântul Sinod și una cu tematică aprobată de organismele eparhiale; **d).** Organizarea lunară de către eparhii a Conferințelor preoțești administrative.

Grija pentru patrimoniul bisericesc reflectă atât activitatea desfășurată, în lumina prevederilor statutare bisericești, la nivelul instituțiilor centrale bisericești, cât și al centrelor eparhiale, în legătură cu construirea de noi biserici, repararea, restaurarea și întreținerea locașurilor de cult și a edificiilor bisericești, precum și activitatea de pictare/repictare a locașurilor de cult, fiind amintită în mod special hotărârea Sfântului Sinod din 18 iunie 2009, prin care au fost aprobate unele măsuri privind construirea de noi biserici și grija pentru monumentele istorice bisericești.

Prezentarea **activității desfășurate în cuprinsul Mitropoliei Basarabiei** este elaborată pe baza itinerariului pastoral al Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Petru și reflectă măsurile cele mai importante adoptate la nivelul Cancelariei Sfântului Sinod și al Administrației Patriarhale pentru sprijinirea activității acestei eparhii și a slujitorilor ei, sub diferite forme: ajutoare pentru salarizare, ajutoare pentru construirea de biserici, donarea de cărți liturgice și obiecte de cult pentru parohiile sărace etc., potrivit recomandărilor Chiriarhului locului.

În continuare este redată **activitatea instituțiilor centrale de la Patriarhia Română în sprijinul Așezămintelor Românești de la Muntele Athos**, inclusiv prin alocarea de ajutoare financiare și trimiterea de monahi tineri, ca urmare a corespondenței cu Patriarhia de Constantinopol.

Partea a II-a redă activitatea curentă a Cabinetului Patriarhal și a serviciilor de la Reședința Patriarhală, precum și **activitatea Cancelariei Sfântului Sinod și a celorlalte servicii din cadrul acesteia** (Oficiul canonic-juridic, Secretariat, Registratură și Arhivă, Personal-resurse umane, Biblioteca Sfântului Sinod, Corpul de inspecție și control).

În ceea ce privește **activitatea viitoare**, sub îndrumarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Cancelaria Sfântului Sinod depune toate eforturile pentru a urgenta și trimite în examinarea Comisiei pentru statut și regulamente următoarele: **a).** amendamentele la Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, rezultate în urma a doi ani de aplicare; **b).** anteproiectele regulamentelor bisericești stabilite ca prioritare de Sfântul Sinod. De asemenea, sunt **în stadiu de elaborare** regulamentele interioare ale Reprezentanțelor Patriarhiei Române și ale altor unități ortodoxe române din afara granițelor țării dependente direct de Patriarhia Română, precum și Regulamentul de ordine interioară al instituțiilor centrale bisericești de la Patriarhia Română, spre a fi supuse aprobării Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

În conformitate cu prevederile **art. 22 lit. f)** din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și **art. 59 lit. g)** din Regulamentul Organismelor Centrale din Patriarhia Română, Comisia administrativ-juridică și de validare propune plenului Adunării Naționale Bisericești:

- Să se ia act și să se aprobe Dare de seamă în legătură cu activitatea Cancelaria Sfântului Sinod și a Cabinetului Patriarhal pe anul 2009, ca parte integrantă a **Raportului general al Consiliului Național Bisericesc pe anul 2009**.
- Să se exprime respectuoase mulțumiri Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și ierarhilor Sfântului Sinod pentru modul în care au condus și îndrumat întreaga activitate pastoral-misionară și administrativ-organizatorică la nivel central și eparhial.

- *Să adreseze clerului, monahilor și tuturor credincioșilor mulțumiri pentru atașamentul și râvna cu care au participat în anul 2009 la susținerea și promovarea vieții bisericești, sub toate aspectele.*